

Katedra Blízkého východu

Oponentský posudek na bakalářskou práci Sofie Poseva s názvem „Modality in Iraqi Arabic“

V předložené bakalářské práci se její autorka **Sofia Poseva** zaměřila na téma vyjádření modality různého typu v bagdáském dialektu arabštiny, který představuje prestižní dialekt iráckého hlavního města (muslimský dialekt typu *galat*). Právě tento dialekt, pokud mohu soudit, patří v rámci iráckých dialektů v dialektologické literatuře k těm dosud nejlépe popsáným. Na dialekt metropole se navíc obvykle zaměřuje i již poměrně početná didaktická literatura v řadě západních jazyků. Také jediná česká učebnice irácké hovorové arabštiny prezentuje právě tento dialekt (al-Samarraiová, Z. *Irácká hovorová arabština*. Praha: SPN, 1978.).

V úvodu (kap. 1) autorka popisuje svou cestu k irácké arabštině a vytyčuje si tři výzkumné cíle: 1) identifikovat základní modální konstrukce, 2) popsat jejich morfo-syntaktické vlastnosti a 3) na základě autentických jazykových podat jejich sémantickou a pragmatickou charakteristiku. Dále autorka shrnuje a krátce hodnotí k práci využitou literaturu k iráckému dialektu a obecně k tématu modality v angličtině a ruštině. Z gramatik k tématu by snad ještě bylo vhodné konzultovat německou deskriptivní práci Malaiky (Malaika, N. *Grundzüge der Grammatik des arabischen Dialektes von Bagdad*. Wiesbaden: Harrassowitz 1963. Dostupné v knihovně Karla Petrůčka, KBV FF UK). Za přínosné bych také považoval dvě následující anglické učebnice – starší ale poměrně podrobnou dvousvazkovou práci McCarthyho a Raffouliho (McCarthy, R. J. – Raffouli, F. *Spoken Arabic of Baghdad*. 2 vols. Beirut: Librairie oriental, 1964-65) a novější práci Alkakesiho (Alkalesi, Y. M. *Modern Iraqi Arabic with mp3 files: A Textbook*. 2nd. ed. Washington, D.C.: Georgetown University Press, 2006.). Faktem je, že ani jedna z učebnic nepojednává o modálních výrazech dostatečně systematicky, zejména druhý svazek první zmíněné publikace však obsahuje velké množství textů a může tak posloužit jako korpusový materiál. V dalším pododdílu úvodu je krátce nastíněna značně komplexní dialektní situace v Iráku a sociolingvistický status zvoleného bagdáského dialektu. Obsáhlejší podkapitolu úvodu pak tvoří teoretické pojednání o modalitě, jejích možných kategoriích a jejího vztahu k lingvistickému významu. Tato část představuje teoretická východiska následné analýzy nashromážděného jazykového materiálu.

Další kapitola (kap. 2) je zasvěcena metodologii využití při sběru jazykových dat. Autorka čerpala data z dostupné sekundární literatury, elicitací s rodilými mluvčími a také z audio-vizuálních materiálů (televizní seriál) a dotazováním se v internetovém vyhledávači. Metoda elicitace měla též posloužit k objasnění sémantiky, způsobu užití a frekvence sledovaných modálních konstrukcí.

V následující kapitole (kap. 3), jež je jádrem bakalářské práce, autorka předkládá výsledek své analýzy, tj. deskripci morfo-syntaktických a sémantických/pragmatických vlastností jednotlivých základních modálních konstrukcí, jež jsou klasifikovány podle jednotlivých typů modality (modalita deontická - povinnost/nutnost a možnost; modalita epistemologická – pravděpodobnost, jistota; modalita volitivní – vyjádření chtění/přání).

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Univerzita Karlova

Katedra Blízkého východu

Je třeba uznat, že Sofia Poseva si zvolila podle mého názoru skutečně důležité téma. Vyjádření modality patří k páteřním tématům v oblasti správného užívání jakéhokoli jazyka a její systematická deskripce je proto důležitým předpokladem pro úplný popis gramatického systému jazyka, v tomto případě bagdádského dialektu arabštiny, kde dosud toto téma nebylo systematicky popsáno. Bakalářská práce má promyšlenou strukturu, různé typy modality jsou vydefinovány adekvátním způsobem, práce má též velmi dobrou terminologickou úroveň. Autorka práce si je vědoma konceptuální komplexnosti zvoleného tématu. V práci sama připouští, že se jedná v podstatě o jakousi pilotní studii, jež otevírá řadu témat, která by si zasloužila další zkoumání. Především oceňuji, že se autorka snažila získat dobově autentická jazyková data, která podle možností konzultovala s informanty/rodilými mluvčími. Je třeba ocenit také volbu anglického jazyka jakožto jazyka práce. Cíle vytyčené v úvodu práce se v zásadě podařilo naplnit.

K práci však musím vyslovit i několik kritických poznámek, jež jsou v značné míře spíše formálního než obsahového charakteru:

- Délka práce sice splňuje předepsaných 40 normostran, zasloužila by si však v některých ohledech pečlivější dopracování některých částí, zejména pak závěru, který považuji za rozsahově i obsahově nedostatečný. Autorka v něm shrnuje de facto jen část práce pojednávající o deontické modalitě (partikule *lāzim* a její přesah do oblasti epistemické modality). Bylo by vhodné pokusit se o syntézu i u ostatních typů modality. Navrhuji, aby se o to bakalářka pokusila v rámci obhajoby znovu.
- Práce obsahuje značné množství překlepů a dalších nedostatků způsobených nedostatečnou editací textu.
- Str. 6: Domnívám se, že u popisu arabské hlásky „ğ“ (غ) by mělo být uvedeno „voiced velar fricative“ namísto uvedeného „voiced pharyngeal fricative“.
- Na několika místech (oddíl 1.1.) chybí při zmínce o odborné studii odkaz na rok vydání.
- Str. 21, poznámka č. 17: Tvrzení, že tvar *lāzim* (z morfologického hlediska aktivní participium) se v MSA neužívá, je nepřesné. V téže funkci se užívá konstrukce *min al-lāzim* s následující podřadící spojkou *`an* nebo *maṣdarem*, byť má tato forma nižší frekvenci, a to nejspíše v důsledku tlaku diglosivní jazykové situace, kdy je v MSA kvůli stylové diferenciaci preferována exkluzivně spisovná varianta (zejména tvary od slovesa *wağaba*). Faktem nicméně je, že forma *min al-lāzim* se v MSA neužívá s předložkou *‘alā*, pokud tato poznámka měla implikovat tuto skutečnost.
- Str. 28, příklad (24): Chybí transkripce arabské věty.
- V seznamu literatury jsou velmi nejednotně uváděny bibliografické údaje použitých publikací. V některých případech chybí místo vydání, jinde chybně předchází místo vydání informace o vydavateli.

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Univerzita Karlova

Katedra Blízkého východu

Závěrem mi nezbývá než konstatovat, že i přes uvedené nedostatky podle mého názoru splňuje bakalářská práce **Sofie Poseva** jak formální, tak obsahové požadavky kladené na vypracování bakalářské práce, a proto ji **doporučuji k obhajobě**. Předběžně práci navrhuji klasifikovat stupněm **dobře** s tím, že o případném udělení lepší známky rozhodne komise na základě průběhu obhajoby.

V Praze dne 28. srpna 2020

PhDr. Viktor Bielický, Ph.D.